

Vedlikehold av instrumenter

Klarinett	2
Daglig vedlikehold	2
Innvendig oljing av treklarinetter	2
Innspilling og behandling av en helt ny treklarinet	2
Saksofon	3
Vedlikehold.....	3
Fløyte	3
Daglig vedlikehold	3
Periodisk vedlikehold	3
Rengjøring av ventiler	4
Vedlikehold.....	4
Althorn/Tenorhorn	5
Daglig vedlikehold:.....	5
Periodisk vedlikehold av instrumentet:.....	5
Rengjøring av Ventiler.....	5
Baryton/Euphonium.....	6
Daglig vedlikehold:.....	6
Periodisk vedlikehold av instrumentet:.....	6
Rengjøring av Ventiler.....	6
Tuba	7
Daglig vedlikehold:.....	7
Periodisk vedlikehold av instrumentet:.....	7
Rengjøring av Ventiler.....	7
Småmessing (Trompet/Kornett/Flygelhorn)	8
Daglig vedlikehold:.....	8
Periodisk vedlikehold av instrumentet:.....	8
Rengjøring av Ventiler.....	8
Waldhorn.....	9
Daglig vedlikehold:.....	9
Periodisk vedlikehold av instrumentet:.....	9
Ventilene vedlikeholdes på følgende måte:	9
Trombone	10
Daglig vedlikehold:.....	10
Vask av instrumentet:.....	10
Har Trombonen kvartventil skal denne vedlikeholdes slik:	10
Tromme	11
Skarptromme.....	11
Tammer.....	11
Basstromme	12

Kilde: www.pavane.no

Klarinett.

For at det til enhver tid skal være behagelig å spille på klarinetten, og for at den skal holde en god stand, trengs godt vedlikehold. Her følger tips på hvordan dette gjøres.

Daglig vedlikehold

- ✓ Putene på klarinetten er sårbare, og for at levetiden skal bli lengre, må det tørkes innvendig hver gang instrumentet har vært i bruk. Benytt egen pussefille som er tilpasset dette.
- ✓ Tørk også av klaviaturet med ei egnet pussefille slik at fettflekker og svette fra fingrene blir fjernet. Munnstykket og skjøtene tørkes godt etter hver gang klarinetten har vært i bruk.
- ✓ Legg alltid rørene (flisene) i et røretui. Dette forlenger levetiden.
- ✓ Benytt en myk børste til å fjerne støv og skitt fra klaviaturet.
- ✓ Unngå inntak av sukkerholdig føde, da dette går ekstra hardt utover putene.

Bruk mekanikkolje (Key Oil) til å smøre opp klaviaturet to til tre ganger i året. En liten dråpe på alle skruer og skjøter i klaviaturet er nok. Vær forsiktig så det ikke kommer olje på putene.

Innvendig oljing av treklarinetter

- ✓ Vær veldig nøye med at det IKKE kommer olje på putene. For å unngå dette skal alle puter dekkes til. Til dette brukes plast under putene eller pakk putene inn i plastfilm.
- ✓ Benytt en tørr og ren klut som ikke loer. Sett denne inn med boreoil. Ikke mer enn at den er fuktig.
- ✓ Dra gjennom hver enkelt del på klarinetten (Ikke munnstykket) og la den ligge i noen timer.
- ✓ Snu på delene slik at oljen fordeler seg jevnt inne i kroppen.
- ✓ Tørk ut overflødig olje og la instrumentet ligge en stund slik at treverket blir "mettet" med olje.
- ✓ Fjern til slutt platen og klarinetten er klar for å bli tatt i bruk igjen.

Oppstår det problemer som lekkasjer og skader på klaviatur eller instrumentkroppen, bør dette sjekkes av fagmann.

Innspilling og behandling av en helt ny treklarinet

Her følger en enkel oppskrift på hvordan en helt ny klarinett bør innspilles. Under innspillingstiden er det viktig å olje klarinetten ofte for at ikke fuktigheten skal trekke for hurtig inn i instrumentet. Gjør dette 3 ganger første uke (Se side 4 "Vedlikehold Klarinett" for oljing), 1 gang per uke de neste 3 ukene og så en gang i måneden i 3 – 4 måneder. Etter dette er det tilstrekkelig med 3 – 4 ganger i året, eller etter behov.

Når det investeres i et nytt instrument, bør dette kun spilles på i

- ✓ 15 – 20 minutt 1 – 2 ganger per dag i første uke.
- ✓ Øk deretter til 30 minutter i andre uke,
- ✓ 1 time i tredje uke og
- ✓ inntil ca 1 ½ time i fjerde uke

Etter ca 1 måned er instrumentet klar til å benyttes fullt ut. I innspillingstiden er det viktig at treverket blir "kjent" med vibrasjonene som kjennetegner hver tone. Benytt derfor en Kromatisk Tuner (Yamaha TD-1) og spill lange toner som stemmer etter Tuneren. Gjøres dette vil instrumentet bli bedre intonert.

Vær alltid nøye med å tørke gjennom en ny klarinett etter hver gang den er spilt på.

Saksofon

For at det til enhver tid skal være behagelig å spille på saxofonen, og for at den skal holde en god stand, trengs godt vedlikehold. Her følger tips på hvordan dette gjøres.

Vedlikehold

- ✓ Det må tørkes innvendig hver gang instrumentet har vært i bruk. Benytt saxofonsvaber til dette.
- ✓ Tørk også av saxofonen utvendig med ei pussefille slik at fettflekker og svette fra fingrene blir fjernet.
- ✓ Legg alltid rørene (flisene) i et røretui. Dette forlenger levetiden.
- ✓ Benytt en myk børste til å fjerne støv og skitt fra klaviaturet. Kontroller at alle skruer og akslinger sitter som de skal.
- ✓ Tørk over instrumentet med en godt oppvridd og fuktig klut av og til.
- ✓ Smør korken på halsen med Cork Grease.

Unngå inntak av sukkerholdig føde, da dette går ekstra hardt utover putene.

Benytt mekanikkolje (Key Oil) til å smøre opp klaviaturet et par ganger i året. En liten dråpe på alle skruer og skjøter i klaviaturet er nok. Vær forsiktig så det ikke kommer olje på putene.

Oppstår det problemer som lekkasjer og skader på klaviatur eller instrumentkroppen, bør dette sjekkes av fagmann.

Fløyte

For at det til enhver tid skal være behagelig å spille på fløyten, og for at den skal holde en god stand, trengs godt vedlikehold. Her følger tips på hvordan dette gjøres.

Daglig vedlikehold

- ✓ Putene på fløyta er sårbare og for at levetiden skal bli lengre må det tørkes innvendig hver gang instrumentet har vært i bruk.
- ✓ Benytt pussestanga og en klut for innvendig bruk til dette.
- ✓ Tørk også av fløyta utvendig med ei pussefille slik at fettflekker og svette fra fingrene blir fjernet. Benytt en myk børste til å fjerne støv og skitt fra klaviaturet.
- ✓ Unngå inntak av sukkerholdig føde, da dette går ekstra hardt utover putene.

Periodisk vedlikehold

Bruk mekanikkolje (Key Oil) til å smøre opp klaviaturet et par ganger i året. En liten dråpe på alle skruer og skjøter i klaviaturet er nok. Vær forsiktig så det ikke kommer olje på putene.

Oppstår det problemer som lekkasjer og skader på klaviatur eller instrumentkroppen, bør dette sjekkes av fagmann.

Rengjøring av ventiler

Rengjøring av ventilene gjøres alltid samtidig som instrumentet rengjøres. Ventilene er det som gjør instrumentet! Er ventilene trege eller setter seg fast i tide og utide, er årsaken helt sikkert manglende renhold. Har det derimot blitt skade på ventilene bør instrumentet sjekkes av fagmann.

Her følger en enkel oppskrift på hvordan ventilene til enhver tid kan holdes rene.

Vedlikehold

NB! Dette gjelder IKKE waldhorn eller kvartventil til trombone!

- ✓ Demonter ventilene og pass på at delene ikke blandes. Legg delene til hver ventil for seg. Rengjør bunnskruene med en liten børste, evt en gammel tannbørste.
- ✓ Spray på Oil Grease Cleaner på ventilene og inne i ventilhuset. La dette virke noen minutter og tørk av. Dette produktet fjerner all gammel olje, kalkbelegg og irr som skulle befinne seg på ventilene og i ventilhuset.
- ✓ Bruk en liten klut til å rengjøre hullene i selve ventilen. Dra kluten frem og tilbake noen ganger, slik at all skit blir fjernet.
- ✓ Benytt en ventilhusbørste og Brass Soap til å gjøre skikkelig rent inne i ventilhuset.
- ✓ Har instrumentet bunnfjær, så kan du sjekke om denne er i orden ved å rulle den på et bord. Ruller den ikke jevnt, bør den skiftes.
- ✓ Sjekk filten som ligger oppå selve ventilstammen. Den skal være myk for at ikke ventilen skal lage støy under spilling. Unngå at det kommer vann på denne, da det gjør filten hard og ødelagt.
- ✓ Når alle ventilene er godt vasket og tørket, smøres de inn med ventilolje, og monteres på instrumentet.

Nødvendig utstyr

Oil Grease Cleaner • Brass Soap • Ventilhusbørste • Liten klut • Liten børste/tannbørste

Althorn/Tenorhorn

For at det til enhver tid skal være behagelig å spille på instrumentet, og for at det skal holde en god stand, trengs godt vedlikehold. Her følger tips på hvordan dette gjøres, samt en anbefaling på produkter.

Daglig vedlikehold:

- ✓ Smør alltid ventilene med ventilolje (AL Cass, Fast/Yamaha) før du begynner å spille. Dette gjøres ved å skru løs ventilen, dra den ut, fordel litt olje rundt på ventilen, og sett den på plass. Vær her nøye så du får ventilen i rett posisjon. Sjekk at bøyene er godt smurt og smør disse med Yamaha Tuning Slide Oil ved behov.
- ✓ Etter spilling tømmes instrumentet for spytt og fukt.
- ✓ Tørk av instrumentet utvendig med en pusseklut som er egnet til dette. Benytt en klut som ikke riper opp instrumentet. Det finnes egne kluter for sølvinstrumenter.
- ✓ Smør ventilene med ventilolje før instrumentet pakkes ned.
- ✓ Unngå inntak av sukkerholdig føde, da dette vil sette seg som et belegg inne i instrumentet.
- ✓ Puss instrumentet med en myk klut tilsatt Yamaha Laquer Polish for lakkinstrumenter eller Yamaha Silver Polish for sølvinstrumenter. Dette holder instrumentet blankt og fint til enhver tid.

Oppstår det problemer som ekstra trege ventiler, der det ikke hjelper med rengjøring eller ventilolje, bulker eller skader ellers på instrumentet, bør dette sjekkes av fagmann.

Periodisk vedlikehold av instrumentet:

- ✓ Ta ut alle bøyler og ventiler. Skru av bunnskruene på ventilhuset.
- ✓ Legg instrumentet og delene (IKKE ventilene) i lunket vann tilsatt Yamaha Brass Soap. La det gjerne ligge noen minutter slik at såpa får virke litt.
- ✓ Vask instrumentet og bøyene innvendig med Yamaha Flexible Cleaner.
- ✓ Benytt en myk klut til vask utvendig.
- ✓ Munnstykket vaskes med en egnet munnstykkeborste. Ønskes munnstykket helt rent og fritt for bakterier, kan det legges i en kjele med vann som kokes opp. Ta munnstykket ut og rengjør med munnstykkeborste. Når hele instrumentet er rengjort, skylles alle delene god i lunket vann slik at all såpe fjernes.
- ✓ Legg så instrumentet på et håndkle slik at vannet får renne av.
- ✓ Etter en stund når alle delene er tørre, smøres bøyene inn ved Tuning Slide Oil. Dette gjør at bøyene alltid glir godt og ikke setter seg fast. Sett så instrumentet sammen, og spill i vei!

Rengjøring av Ventiler

Se side 4

Baryton/Euphonium

For at det til enhver tid skal være behagelig å spille på instrumentet, og for at det skal holde en god stand, trengs godt vedlikehold. Her følger tips på hvordan dette gjøres, samt en anbefaling på produkter.

Daglig vedlikehold:

- ✓ Smør alltid ventilene med ventilolje (AL Cass, Fast/Yamaha) før du begynner å spille. Dette gjøres ved å skru løs ventilen, dra den ut, fordel litt olje rundt på ventilen, og sett den på plass. Vær her nøye så du får ventilen i rett posisjon. Sjekk at bøylene er godt smurt og smør disse med Yamaha Tuning Slide Oil ved behov.
- ✓ Etter spilling tømmes instrumentet for spytt og fukt.
- ✓ Tørk av instrumentet utvendig med en pusseklut som er egnet til dette. Benytt en klut som ikke riper opp instrumentet. Det finnes egne kluter for sølvinstrumenter.
- ✓ Smør ventilene med ventilolje før instrumentet pakkes ned.
- ✓ Unngå inntak av sukkerholdig føde, da dette vil sette seg som et belegg inne i instrumentet.
- ✓ Puss instrumentet med en myk klut tilsatt Yamaha Laquer Polish for lakkinstrumenter eller Yamaha Silver Polish for sølvinstrumenter. Dette holder instrumentet blankt og fint til enhver tid.

Oppstår det problemer som ekstra trege ventiler, der det ikke hjelper med rengjøring eller ventilolje, bulker eller skader ellers på instrumentet, bør dette sjekkes av fagmann.

Periodisk vedlikehold av instrumentet:

- ✓ Ta ut alle bøyer og ventiler. Skru av bunnskruene på ventilhuset.
- ✓ Legg instrumentet og delene (IKKE ventilene) i lunket vann tilsatt Yamaha Brass Soap. La det gjerne ligge noen minutter slik at såpa får virke litt.
- ✓ Vask instrumentet og bøylene innvendig med Yamaha Flexible Cleaner.
- ✓ Benytt en myk klut til vask utvendig.
- ✓ Munnstykket vaskes med en egnet munnstykkebørste. Ønskes munnstykket helt rent og fritt for bakterier, kan det legges i en kjele med vann som kokes opp. Ta munnstykket ut og rengjør med munnstykkebørste. Når hele instrumentet er rengjort, skylles alle delene god i lunket vann slik at all såpe fjernes.
- ✓ Legg så instrumentet på et håndkle slik at vannet får renne av.
- ✓ Etter en stund når alle delene er tørre, smøres bøylene inn ved Tuning Slide Oil. Dette gjør at bøylene alltid glir godt og ikke setter seg fast. Sett så instrumentet sammen, og spill i vei!

Rengjøring av Ventiler

Se side 4

Tuba

For at det til enhver tid skal være behagelig å spille på instrumentet, og for at det skal holde en god stand, trengs godt vedlikehold. Her følger tips på hvordan dette gjøres, samt en anbefaling på produkter.

Daglig vedlikehold:

- ✓ Smør alltid ventilene med ventilolje (AL Cass, Fast/Yamaha) før du begynner å spille. Dette gjøres ved å skru løs ventilen, dra den ut, fordel litt olje rundt på ventilen, og sett den på plass. Vær her nøye så du får ventilen i rett posisjon. Sjekk at bøyene er godt smurt og smør disse med Yamaha Tuning Slide Oil ved behov.
- ✓ Etter spilling tømmes instrumentet for spytt og fukt.
- ✓ Tørk av instrumentet utvendig med en pusseklut som er egnet til dette. Benytt en klut som ikke riper opp instrumentet. Det finnes egne kluter for sølvinstrumenter.
- ✓ Smør ventilene med ventilolje før instrumentet pakkes ned.
- ✓ Unngå inntak av sukkerholdig føde, da dette vil sette seg som et belegg inne i instrumentet.
- ✓ Puss instrumentet med en myk klut tilsatt Yamaha Laquer Polish for lakkinstrumenter eller Yamaha Silver Polish for sølvinstrumenter. Dette holder instrumentet blankt og fint til enhver tid.

Oppstår det problemer som ekstra trege ventiler, der det ikke hjelper med rengjøring eller ventilolje, bulker eller skader ellers på instrumentet, bør dette sjekkes av fagmann.

Periodisk vedlikehold av instrumentet:

- ✓ Ta ut alle bøyler og ventiler. Skru av bunnskruene på ventilhuset.
- ✓ Legg instrumentet og delene (IKKE ventilene) i lunket vann tilsatt Yamaha Brass Soap. La det gjerne ligge noen minutter slik at såpa får virke litt.
- ✓ Vask instrumentet og bøyene innvendig med Yamaha Flexible Cleaner.
- ✓ Benytt en myk klut til vask utvendig.
- ✓ Munnstykket vaskes med en egnet munnstykkeborste. Ønskes munnstykket helt rent og fritt for bakterier, kan det legges i en kjele med vann som kokes opp. Ta munnstykket ut og rengjør med munnstykkeborste. Når hele instrumentet er rengjort, skylles alle delene god i lunket vann slik at all såpe fjernes.
- ✓ Legg så instrumentet på et håndkle slik at vannet får renne av.
- ✓ Etter en stund når alle delene er tørre, smøres bøyene inn ved Tuning Slide Oil. Dette gjør at bøyene alltid glir godt og ikke setter seg fast. Sett så instrumentet sammen, og spill i vei!

Rengjøring av Ventiler

Se side 4

Småmessing (Trompet/Kornett/Flygelhorn)

For at det til enhver tid skal være behagelig å spille på instrumentet, og for at det skal holde en god stand, trengs godt vedlikehold. Her følger tips på hvordan dette gjøres, samt en anbefaling på produkter.

Daglig vedlikehold:

- ✓ Smør alltid ventilene med ventilolje før du begynner å spille. Dette gjøres ved å skru løs ventilen, dra den ut, fordel litt olje rundt på ventilen, og sett den på plass. Vær her nøye så du får ventilen i rett posisjon. Sjekk at bøyene er godt smurt og smør disse med Yamaha Tuning Slide Oil ved behov.
- ✓ Etter spilling tømmes instrumentet for spytt og fukt.
- ✓ Tørk av instrumentet utvendig med en pusseklut som er egnet til dette. Benytt en klut som ikke riper opp instrumentet.
- ✓ Smør ventilene med ventilolje før instrumentet pakkes ned.
- ✓ Unngå inntak av sukkerholdig føde, da dette vil sette seg som et belegg inne i instrumentet.
- ✓ Puss instrumentet med en myk klut tilsatt Yamaha Laquer Polish for lakkinstrumenter eller Yamaha Silver Polish for sølvinstrumenter. Dette holder instrumentet blankt og fint til enhver tid.

Periodisk vedlikehold av instrumentet:

- ✓ Ta ut alle bøylor og ventiler. Skru av bunnskruene på ventilhuset.
- ✓ Legg instrumentet og delene (IKKE ventilene) i lunket vann tilsatt Yamaha Brass Soap. La det gjerne ligge noen minutter slik at såpa får virke litt.
- ✓ Vask instrumentet og bøyene innvendig med Yamaha Flexible Cleaner.
- ✓ Benytt en myk klut til vask utvendig.
- ✓ Munnstykket vaskes med en egnet munnstykkeborste. Ønskes munnstykket helt rent og fritt for bakterier, kan det legges i en kjele med vann som kokes opp. Ta munnstykket ut og rengjør med munnstykkeborste. Når hele instrumentet er rengjort, skylles alle delene god i lunket vann slik at all såpe fjernes.
- ✓ Legg så instrumentet på et håndkle slik at vannet får renne av.
- ✓ Etter en stund når alle delene er tørre, smøres bøyene inn ved Tuning Slide Oil. Dette gjør at bøyene alltid glir godt og ikke setter seg fast. Sett så instrumentet sammen, og spill i vei!

Rengjøring av Ventiler

Se side 4

Waldhorn

For at det til enhver tid skal være behagelig å spille på instrumentet, og for at det skal holde en god stand, trengs godt vedlikehold. Her følger tips på hvordan dette gjøres, samt en anbefaling på produkter.

Daglig vedlikehold:

- ✓ Før spilling sjekkes ventilene om disse er tilstrekkelig smurt. Skru av bunnskålen på ventilen og legg noen dråper Rotor Oil på sentertappen dersom dette trengs.
- ✓ Etter spilling tømmes instrumentet for spytt og fukt. Dette gjøres enkelt ved at alle bøylers taes av og tømmes en og en.
- ✓ Tørk av instrumentet utvendig med en pusseklut som er egnet til dette. Benytt en klut som ikke riper opp instrumentet.
- ✓ Unngå inntak av sukkerholdig føde, da dette vil sette seg som et belegg inne i instrumentet.

Oppstår det problemer som ekstra trege ventiler, der det ikke hjelper med Rotor Oil, bulker eller skader ellers på instrumentet, bør dette sjekkes av fagmann.

Periodisk vedlikehold av instrumentet:

- ✓ Ta ut alle bøylers.
- ✓ Legg KUN bøylene i lunket vann tilsatt Yamaha Brass Soap. La det gjerne ligge noen minutter slik at såpa får virke litt.
- ✓ Instrumentet kan skylles innvendig for hånd. Unngå å få vann på de mekaniske delene på ventilene.
- ✓ Benytt en myk og fuktig klut til vask utvendig.
- ✓ Munnstykket vaskes med en egnet munnstykkebørste. Ønskes munnstykket helt rent og fritt for bakterier, kan det legges i en kjele med vann som kokes opp. Ta munnstykket ut og rengjør med munnstykkebørste.
- ✓ Når hele instrumentet er rengjort, skylles alle delene god i lunket vann slik at all såpe fjernes.
- ✓ Legg så delene bortsett fra sliden på et håndkle slik at vannet får renne av.
- ✓ Etter en stund når alle delene er tørre, smøres stemmebøylens inn ved Tuning Slide Oil. Dette gjør at bøylene alltid glir godt og ikke setter seg fast. Sett så instrumentet sammen, og spill i vei!

Ventilene vedlikeholdes på følgende måte:

- ✓ Smør bevegelige ventilarmer/ledd med noen dråper Spindle Oil.
- ✓ Skru av bunnskålen på ventilen og legg noen dråper Rotor Oil på sentertappen. Skru så bunnskåla på plass.

Trombone

For at det til enhver tid skal være behagelig å spille på instrumentet, og for at det skal holde en god stand, trengs godt vedlikehold. Her følger tips på hvordan dette gjøres, samt en anbefaling på produkter.

Daglig vedlikehold:

- ✓ Før spilling sjekkes sliden om denne er tilstrekkelig smurt. Spray sliden med vann fra en liten sprayflaske. (Slide-O-Mix har egnet flaske til dette.)
- ✓ Etter spilling tømmes instrumentet for spytt og fukt og yttersliden tørkes gjennom med pussestav med strømpe.
- ✓ Tørk av instrumentet utvendig med en pusseklut som er egnet til dette. Benytt en klut som ikke riper opp instrumentet.
- ✓ Unngå inntak av sukkerholdig føde, da dette vil sette seg som et belegg inne i instrumentet.
- ✓ Puss polér instrumentet med en myk klut tilsatt Yamaha Laquer Polish for. Dette holder instrumentet blankt og fint til enhver tid.

Oppstår det problemer der det ikke hjelper med daglig vedlikehold, bulker eller skader ellers på instrumentet, bør dette sjekkes av fagmann.

Vask av instrumentet:

- ✓ Ta ut stemmebøylene.
- ✓ Legg instrumentet og delene (IKKE innersliden) i lunket vann tilsatt Yamaha Brass Soap. La det gjerne ligge noen minutter slik at såpa får virke litt.
- ✓ Vask instrumentet, bøylen og innersliden innvendig med Yamaha Flexible Cleaner for Trombone.
- ✓ Benytt en myk klut til vask utvendig.
- ✓ Benytt Slide-O-Mix til å smøre opp innersliden. Følg veiledningen på flaskene.
- ✓ Yttersliden rengjøres med Flexible Cleaner for Trombone.
- ✓ Munnstykket vaskes med en egnet munnstykkeborste. Ønskes munnstykket helt rent og fritt for bakterier, kan det legges i en kjele med vann som kokes opp. Ta munnstykket ut og rengjør med munnstykkeborste.
- ✓ Når hele instrumentet er rengjort, skylles alle delene god i lunket vann slik at all såpe fjernes.
- ✓ Legg så delene bortsett fra sliden på et håndkle slik at vannet får renne av.
- ✓ Etter en stund når alle delene er tørre, smøres stemmebøylene inn ved Tuning Slide Oil. Dette gjør at bøylen alltid glir godt og ikke setter seg fast. Sett så instrumentet sammen, og spill i vei!

Har Trombonen kvartventil skal denne vedlikeholdes slik:

- Smør bevegelige ventilarmen/ledd med noen dråper Spindle Oil.
- Skru av bunnskålen på ventilen og legg noen dråper Rotor Oil på sentertappen. Skru så bunnskålen på plass.

Tromme

Når det gjelder stemming av trommer er det mange hensyn å ta. Men det er mest av en personlig ting og det er bare du som vet hvilke lyd du best liker å spille på. For å få den lyden du er ute etter må du ha tålmodighet og være nysgjerrig. Det skal mye forskning til, men noen tips er verdt å prøve. Man vil jo gjerne få så mye som mulig ut av trommene.

En regel er at skinnet må sitte jevnt på sargen rundt hele tromma. Settes det skjevt på, vil du mest sannsynlig få en lyd som er vanskelig å kontrollere og stemme. Det er viktig at tromma ligger vannrett når man setter på nytt skinn. Å sette på et skinn mens den henger på stativ er noe som man bør unngå. En annen veldig viktig ting er at skinnet ikke har bulker. Så fort det er bulker i skinnet vil klangen bli ødelagt, og etter hvert helt borte. Er du plaget med bulker bør man vurdere stikkene man bruker. En rund tupp ala SD2-type stikker "graver" seg lettere ned og gjennom skinnet enn en avlang tupp type 5A / 5B. Det er større flate som treffer skinnet.

Det har mye å si for lyden hva slags skinn man velger. Og hva slags skinn man bør velge, avhenger av hva slags trommer man har og hvilke lyd man er ute etter. Forvirret? Neida. Det du først bestemmer deg for, er hva liker jeg å høre? Hva slags musikk spiller jeg? En tung dyp, tørr tromme passer ikke alltid så bra inn i et be-bop band og vice versa. En grunnregel over hele settet er at slagskinn er lavere stemt enn underskinn (strammere underskinn). Alle trommer har en "grunntone", en tone som ligger naturlig i tromma. Den må man teste og forske litt for å finne. En mulighet er å plukke av alt hardware på tromma, slik at du bare sitter igjen med shelllet. Slå så forsiktig på shelllet med stikka og du hører treverkets egen tone. Dette er ikke anbefale med mindre du har skikkelig verktøy og kunnskap til å skru tromma i SAMMEN igjen. Her bør du vite hva du gjør. Men nå går vi litt dypere til verks:

Skarptromme

På skarptrommen er det ekstra viktig å stemme jevnt rundt hele trommen, især hvis du liker en høy pitch i tromma. Dette fordi at ikke tromma skal vri seg, bli urund og gjøre stemmejobben etter hvert umulig. Underskinnet må være veldig stramt. En god ide er å la de 4 stemmeskruene som ligger på hver side av seidene (to på hver side), være ekstra stramme. Mange skarptrommer har en litt søkk ned i sargen akkurat der seidene går. Dette er med på å forsterke seidelyden. Prøv deg frem, for det er individuelt fra tromme til tromme. Noen trommer "kler" det og andre ikke. Seidene må ikke være for stramme da det vil kvele seidene.

Tammer

En god regel er å begynne med gulvtammen og stemme deg oppover. Dette hjelper deg i å finne laveste tone i tamrekka og du vet da hva du har å gå på, for å få en jevn tonal tamrekke. Igjen er underskinnet slakkere. Slagskinn må ikke få bulker eller "bølger" i kantene. Da er skinnet skjevt eller for slapt. En god regel (gulvtam) er å sette på skinnet jevnt, stramme til alle bølgene er jevnt borte, (får ikke sagt jevnt nok her...) og ta det som et utgangspunkt. En 10" tam vil du gjerne ha litt strammere, altså høyere tone i forhold til størrelse. Men teorien er den samme for å få et godt utgangspunkt. En mer "jazzete", klangfull lyd får du ved å stemme underskinn og slagskinn i noenlunde samme toneleie.

Basstromme

Dette gjøres veldig likt gulvtam. Sett på jevnt, stram til litt etter at bølgene er borte og du har en mørk fin lyd. Det lønner seg å strekke ut skinnet litt før man finstemmer tromma. Når du har tromma på siden med frontskinn ned, trykk skikkelig hardt midt på skinnet så det knaker i skinnet (gjelder kun nye skinn). Dette for å unngå at tromma "de-tuner" seg under spilling. Basstromma er litt spesiell, da den bare får trykk på et og samme sted hele tiden. Basstromma er den eneste tromma som er "godkjent" å bruke litt ekstra demping i. Her er det flere muligheter, men unngå for all del puter, dyner og lignende. De hører hjemme på soverommet og ikke inni en basstromme. Ta heller et langt, smalt håndkle som du legger som en bred "U", slik at det går litt oppå slagskinnet og litt oppå frontskinn. Bruk tykkere og slakkere skinn hvis det er plagsom klang. Man kveler ikke bare klangen, men også volum, tone og spillefølsomhet ved å stappe tromma full av alskens "mykvarer".

Som tidligere sagt er stemming av trommer veldig individuelt. Det er bare å hive seg over trommene, lytt til tromma, skru og lær! Husk å spill i midten av tromma da det er der alle stemmeskruene møtes. Ha en gledelig session!

Lykke til!